

Nicolien Montesano Montessori

Transcriptie van een deel van de inleiding van Nicolina Montesano Montessori bij de presentatie van het boek *Kiezen voor wat van waarde is* door Frederike de Jong

Dr. Nicolien Montesano Montessori (1959) is gespecialiseerd in kritische discoursanalyse, onderwijs, complexiteit, sociaal ondernemerschap, kwalitatieve onderzoeksmethodologie. Sinds 2013 is ze onderzoeker bij het lectoraat Normatieve Professionalisering. Zij is privacy officer voor het Kenniscentrum LENI en zit tevens in de ethische commissie onderzoek.

Onze ontmoeting was kortgeleden, in oktober. We hebben elkaar via onze teksten ontmoet, maar wat zit er achter zo'n tekst? Dat herken ik in jouw boek, de *'embodiment'*, de hele levensgeschiedenis die bepaalt wie wij zijn, is erin aanwezig. Een soort meedogenloosheid, waarmee je ervaringen op studiegebied, op werkgebied, beschrijft, tegen grenzen aanloopt. En je beschrijft de strijd die jou dat heeft gekost. Het is niet zomaar een boek dat over onderwerpen gaat,

maar jij bent erin aanwezig, en dat maakt op mij diepe indruk. Ik heb het boek ademloos gelezen.

Als ik hier zo sta voor deze groep, realiseer ik mij dat het boek niet alleen is voortgekomen uit persoonlijke geschiedenis, maar ook uit gemeenschappen, vanuit werken en leren in gemeenschappen, vanuit leven in gemeenschappen.

Jij hebt beschreven¹ wat jou raakte in mijn bijdrage aan het boek *Opening up Spaces, 'Critical Language Awareness: Opening Spaces for Educational Praxis in Turbulent Times of Transition and Crisis'*. Ik zal vertellen wat mij raakte in jouw boek. Wat ik herken is, zoals ik net al zei, de meedogenloze verkenning van jezelf in de werkelijkheid, maar ook van de waarheid en hoe die wordt gerepresenteerd en wat je daarover moet leren en hoe je dan het gevoel krijgt: maar dit klopt niet. Hier is iets fundamenteel mis. En dan ga je zoeken, zoeken, zoeken. Dat is anders dan de vele filosofen doen die jij noemt.

Jij schrijft op een goed moment, heel kritisch. En al die filosofen beschrijven op hun eigen manier de muren van de mentale gevangenis die ze zelf hebben gecreëerd. Dan denk ik: ik ben gespecialiseerd in *Critical discourse analysis*, maar jij kan er ook wat van. Dus dat is iets wat ik herken. Dat ligt natuurlijk ten grondslag aan het gaan zoeken, het gaan vragen.

Iets anders wat ik herken is dat wanneer je zo leeft en werkt, je automatisch met dat 'embodiment' bezig bent. Jij beschrijft dat heel erg mooi. Jij geeft aan hoe we verbonden zijn, via onze lichamen, met een eeuwige wijsheid, iets wat altijd is, maar wat je niet kunt zien. Wij zijn, en dat herken ik in mijn werk, in de moderne samenleving gevangen geraakt in wat zichtbaar is, het meetbare. Dat merk ik ook in het huidige onderwijs. Dat 'embodied' in het leven staan geeft ook precies dat soort crises die jij beschrijft in jouw boek. Maar het

brengt ook die momenten, die jij ook in je boek weergeeft, dat je de helpende hand vindt. Momenten die je niet verwacht. Deuren die op het juiste moment opengaan en deuren die dicht bleven en je voor iets hebben behoed. Zo wordt het leven een spirituele ervaring.

Het is niet de cognitie die we hebben, waar we juist door de westerse filosofische traditie zo in opgesloten raken, als we niet uitkijken. Jij geeft aan dat onze wijsheid uiteindelijk zit in onze lichamen en in de drievoudige ontologie die jij beschrijft.

Jij geeft dan een prachtig model met drie visies op ontologie (de leer van *het zijn*), met hoe je je kunt ontwikkelen van egoperspectief via zielperspectief naar de geesteswerkelijkheid. Fantastische modellen die je ontvouwt en dan weer in elkaar vouwt. Wat ik ook de kracht vind van het boek, is dat je op geen enkel moment met een pasklare oplossing komt, zo van 'dat moeten we leren en dan weten we het'. Maar steeds: hoe kunnen we de werkelijkheid met elkaar onderzoeken, hoe kunnen we via *deep democracy* en andere gesprekstechnieken naar elkaar luisteren, naar verschillende perspectieven en op die manier tot een waarheid komen of tot iets waarvoor we staan om uiteindelijk met elkaar tot die 'leefbare aarde' te komen', als moreel kader.

¹ Link naar: <https://nivoz.nl/nl/verschuiving-van-vensters-naar-een-houding-van-openheid>

Nicolien Montessori heeft In het verleden onderzoek gedaan naar sociale rechtvaardigheid op de basisschool, democratisch burgerschap op het vmbo en sociale veiligheid op het mbo en het vo. Extern heeft zij veel gepubliceerd op het gebied van sociale bewegingen, sociaal ondernemerschap en nieuwe politiek. Zij draagt internationaal bij aan onder meer discursieve onderzoeksmethodologie, beleidsanalyse en publiceerde intern en extern diverse boeken over praktijkgericht onderzoek, discoursanalyse en, binnen de HU, twee bundels over complexiteit.

- **Laatste uitgave:**

Opening up spaces for meaningful engagement in educational praxis (2020), Lengkeek/Montessori.